

8. Вербінська Марія Яківна, 1960 р. н., житель с. Шпиколоси Золочівського району Львівської області, вчитель Глинянської ЗОШ I–III ступенів.

9. Прихарчук Марія Іванівна, 1984 р. н., жителька с. Голубиця Бродівського району Львівської області, вихователь дитячого садка № 57, м. Львів.

10. Боргуш Мирослава Петрівна, 1973 р.н., виходець з с. Вороняки, Золочівського району Львівської області, вчитель Глинянської ЗСШ I–III ст.

Костюченко О.І.

*вчитель-методист загальноосвітньої школи I–III ступенів № 6
Слов'янської міської ради Донецької області*

Шалашна Н.М.

*кандидат історичних наук, доцент,
Донбаський державний національний університет*

СПЕЦИФІКА РЕГІОНАЛЬНОГО ВАРІАНТУ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ ДОНЕЧЧИНИ ЯК ОДИН З ПРИНЦИПІВ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

Сучасне історичне знання одним із основоположних принципів має необхідність розуміння особистості як головного суб'єкта історії. Відповідно шкільна краєзнавча робота, як вагома частина шкільної історичної освіти, має сприяти усвідомлення учнями власної функції історіотворення, розуміння локальної історії в широкому історичному контексті. Історична пам'ять, являючи собою колективну ментальну сферу, що забезпечує перетворення емпіричного знання про минуле на образно-символічне структуроване уявлення, є базою для формування такого усвідомлення. В шкільному віці регіональний рівень історичної пам'яті є найбільш поширеним, оскільки представлений найбільш наочно. Отже, специфіка регіонального варіанту історичної пам'яті найбільш комплексно впливає на розробку змісту шкільної краєзнавчої роботи.

Дослідженню феномена історичної пам'яті присвячено значну кількість наукових праць, зокрема роботи П. Рикьора [6] та П. Нора [5], Л. Нагорної [4], О. Любовець [2], В. Масненка [3] та ін. Вплив шкільного краєзнавства на розвиток історичної освіти також неодноразово

досліджувався такими науковцями, як П. Тронько [7], Я. Треф'як [8], В. Уривалкін [9] та ін. Проте специфіка регіональної пам'яті Донеччини у зв'язку з формуванням змісту краєзнавчої роботи в школі поки що не має належного висвітлення.

Основоположними засадами організації шкільної краєзнавчої роботи фахівці визначають патріотичну спрямованість, науковість, оптимальне поєднання дослідної і суспільно корисної діяльності, комплексність та систематичність, суспільну залученість [7, с. 21]. Вирішення цих завдань невіддільне від специфіки усвідомлення конкретною регіональною спільнотою змісту та перебігу локальної історії, вшанування місцевих історичних пам'яток та героїв.

Донеччина, як і будь-який регіон, має специфічні риси історичної пам'яті, деякі з яких є конструктивними й сприяють активному включенню місцевого населення в державотворчі національні процеси України, а деякі потребують корекції, оскільки надмірний та викривлений місцевий патріотизм в його крайніх проявах може містити небезпеку проявів сепаратизму [2]. Серед найбільш помітних особливостей регіонального варіанту історичної пам'яті мешканців Сходу України варто відзначити недостатню представленість періоду Середньовіччя та Київської Русі. Не маючи достатньої кількості наочних матеріальних пам'яток цього періоду, місцеве населення часто вдається до достатньо небезпечного з політичної точки зору отожднення свого найдавнішого минулого виключно з часами активного господарського освоєння Донеччини в часи первинної індустріалізації початку ХХ ст. та, особливо, радянської модернізації 30-х рр. Закріплення такого варіанту історичної пам'яті може призводити до закріплення в масовій свідомості небезпечного симулякра «неукраїнського Донбасу» [1]. Тому необхідно розробляти зміст шкільної краєзнавчої роботи таким чином, щоб сформувані в учнів чітке розуміння важливості історичних пам'яток часів Київської Русі, пов'язаних із Донеччиною, зокрема, «Слова о полку Ігоревім», міста Донець, археологічних пам'яток пеньківської культури на цих територіях тощо.

Ще одним проявом особливостей локального варіанту історичної пам'яті Сходу України є специфічне сприйняття періоду козацької колонізації Слобідської України кінця XVI – другої половини XVII ст. За часів російської імперської та радянської пропаганди було сформоване хибне уявлення про те, що вказана колонізація відбувалась виключно під контролем і заходами російського уряду [4]. Тому дуже важливе значення має в шкільному курсі краєзнавства підкреслення самотності української

козацької традиції цього регіону, їх пов'язаності із більш широкими подіями національної історії, важливості козацького самоврядування та боротьби козаків проти імперської політики. Зокрема, це має бути вивчення історії Торської та Бахмутської фортець, козацьких повстань XVII–XVIII ст., діяльності Івана Сірка та інших козацьких ватажків. Особливого підкреслення заслуговує вивчення державотворчих традицій Запорозької Січі, землі якої включали в себе і частину Донеччини у XVIII ст.

Наступним важливим фактором формування регіональної історичної пам'яті Сходу України є важливість для цієї території промислового розвитку. Однак в свідомості старшого покоління засобами радянської пропаганди сформовано хибне уявлення про виключну організаторську роль радянського уряду в процесі творення індустріального Донбасу. Тому необхідно ширше включати в контекст шкільної краєзнавчої роботи відомості про роль місцевих видатних інженерно-технічних працівників, керівників підприємств, промисловців, меценатів тощо [3].

Важливою відмінною рисою регіонального варіанту історичної пам'яті населення Донеччини є своєрідність ставлення до історії радянських часів. Слід обов'язково піддавати корекції наявне у багатьох носіїв локального варіанту історичної пам'яті штучне уявлення про радянські часи як однозначно позитивний період регіональної історії. Натомість варто наголошувати на активній участі мешканців Донеччини в боротьбі за національну державність в 1917–1921 роках, активний культурний розвиток за часів українізації.

В центрі змісту шкільної краєзнавчої має стояти звичний для регіональної історичної пам'яті образ героя-трудівника, проте в сучасних умовах необхідно забезпечувати і усвідомлення учнями героїзму воїнів України, які борються проти російської агресії, тим більше, що ця частина регіональної історичної пам'яті щойно формується і буде визначати громадянську активність молодого покоління в подальшому.

Список використаних джерел:

1. Касьянов Г., Толочко О. Національні історії та сучасна історіографія: виклики і небезпеки при написанні нової історії України // Український історичний журнал – 2012. – № 6. – С. 2–8.
2. Любовець О.М. Національна пам'ять в Україні: регіональний аспект // Національна та історична пам'ять. – 2013. – Вип. 6. – С. 117–125.
3. Масненко В. Історична пам'ять як основа формування національної самосвідомості // Український історичний журнал. – 2002. – № 5. – С. 12–18.

4. Нагорна Л. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. – К., 2012. – 328 с.
5. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. – К., 2014. – 272 с.
6. Рикёр П. Память, история, забвение. – М., 2004. – 728 с.
7. Треф'як Я. Методика красєзнавчої роботи в національній школі / Ярослав Треф'як. – Івано-Франківськ, 2002. – 106 с.
8. Тронько П. Історичне красєзнавство в Україні / П. Тронько // Історія України. – 2008. – № 47. – С. 1–5.
9. Уривалкін О.М. Історичне красєзнавство: Навчальний посібник / О.М. Уривалкін. – К.: КНТ, 2006. – 296 с.

Пчелінцева В.В.

магістр,

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»*

ХІДЖАБ В ІСЛАМСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Незважаючи на те, що пройшло майже 15 століть після появи ісламу, проблема жіночого одягу та фати все ще час від часу викликає суперечки та розбіжності. У суспільстві існує багато думок з цього приводу, і часто можна почути обурені заяви щодо носіння хіджабу, але такі заяви найчастіше роблять ті, хто не має нічого спільного з ісламом. Деякі аспекти питання, стосовно хіджабу в ісламській культурі, розглядали такі зарубіжні та вітчизняні науковці і сходознавці, як С. Гаджієва [3], О. Борзова [2], С. Нагорний [6], О. Богомолов [1], Л. Семенова [8].

Прихованість жінки від сторонніх поглядів символізує чистоту і непорочність у всіх релігіях світу. Згідно з ісламською ідеологією, якщо жінка хоче, щоб з нею рахувалися, вона не повинна викликати пристрась іншого чоловіка. А значить, повинна одягатися в особливий наряд, який відразу відрізняє мусульманку – одяг мусульманки, що покриває все її тіло, за винятком обличчя і кистей рук. Для цього в ісламі існує зовнішній хіджаб [7, с. 192].

Найчастіше хіджабом називають наряд жінки-мусульманки. Але якщо конкретизувати дане питання, наряд на арабській мові називається «джильбаб». А поняття «хіджаб» насправді, має набагато глибший сенс. «Хіджаб» в дослівному перекладі «перегородка, перешкода». Це те, чим